

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIË LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG

AANKONDIGINGEN.

Prijs per regel fr. 1,00
 Tusschen Allerlei en Provincie-
 nieuws, volgens overeenkomst.
 KLEINEAANKONDIGINGEN:
 Van 1 tot 4 regels fr. 3,50
 Elke regel meer fr. 0,75

BUREAU & REDACTIE:
 DRUKKERIJ COLLE
 ROULIERENWAL (Steenderpoort)
 — TONGEREN —
 Postboks N° 84855. — Telefoon 52.

EEN ERNSTIGE VERMANING

DE GROEPEERING DER KATH. PARTIJ.

Onder den titel « Waar gaan wij heen? » schrijft de hoofdredacteur van het maandblad van Antwerpen deze ernstige vermaningen naar, die we volgaarne bijtreden.

Verschillende gedachten.

Wij hebben melding gemaakt van verschillende moties in zake de bergroepering der politieke krachten in België. Wij deelden er mede van Vlaamsgezinde zijde, van democratische kant en uit den hoek van de Federatie van Katholieke Kringen en Verenigingen.

Het is noodig dat de zienwijze van iedere groepering bekend zij, opdat ook almen zich een oordeel kunne vormen over den inzet van den ontsponnen strijd.

Wij hebben vroeger tot de verantwoordelijke voorwaarde taande leiders den raad gegeven: « Verzuim eer ge begint. Als we rijspe overwoeging en bezinning aanraden is dit geenszins omdat we geen of hebben voor evolutie der gedachten, waarmee allen rekening moeten houden, willen ze niet onttaarden in verstokte reactionairen, die een bol zijn aan het been der partij tot dewelke zij behooren.

Een breeder omvatting noodig.

De raad dient alleen voor de voortverander, of voor hen die bijzondere belangen stellen voor het algemeen belang der politieke partij, tot dewelke alle Katholiek volende en Katholiek denkende Belgen moeten behooren — en moeten kunnen behooren.

Wij zeggen moeten « kunnen » behooren, omdat men met allerlei projecten voor den dag komt, die van aard zijn om deze of gene strooming van de Katholieke opinie te verbanen uit het algemeen partijram, minstens om bij hen het gevoel te doen ontstaan dat ze voortaan het vijfde wiel aan den wagen zullen zijn.

De les der kiezing niet vergeten!

Is dat nu de les die we moeten trekken uit de davering die de Katholieke donk-wijze bij de wetgevende kiezingen van Mei gekregen heeft?

Zij die zo'n ongenadige klopping hebben gekregen als wij er toen eenie opgelopen hebben, kruipen gewoonlyk bijeen, om weer krachten te hervinnen ten einde beter weerstand te kunnen bieden.

Vooraf wanneer er kwakzalvers op alle politieke markten van 't land alle dagen staan te roepen en schreeuwen dat de Katholieke Staatspartij kapot is en zonder bloemen of kronen al lang is begraven.

Gevaar van verdeeldheid.

En dat ogenblik wordt nu uitgekoren om de hertriching en de hervorming der Katholieke partij vooruit te zetten op eene manier, die in zich de kiem bevat van dreigende verdeelding; en die gevat loopt krachten uit haren schoot te verwijderen, die nooit anders dan hulp hebben verzeekerd.

Wij kunnen geen reorganiatie begripen buiten degene die de eenheid ongerept laat, die niemand uitstoort en die aar allen in de partij toetaat er zich thuis te gevoelen.

Al die nieuwe uithangborden voor de partij kunnen goed bedoeld zijn, maar die uithangborden kunnen niets tot stand brengen als de geest van eenheid binnen ontbreekt en als niet al de kinderen vrijen, onbemlemden toegang hebben tot het vaderhuis.

Katholiek van allerlei groepering moeten zich in de partij nergens vreemd gevoelen; en nog het minst van al heeft iemand het recht zijne opvattingen als de eenig orthodoxe te willen doen door gaan.

Eenheid van land en eenheid in de partij!

Naast de eenheid van het land staat de eenheid der partij als opperste wet, als hoogste richtsnoer. Verzakten wij aan dit ordewoord, en verjagen wij uit onze politieke organisatie deze of gene krachten die wij broodnodig hebben, vernims wij er na de klopping van Mei geen te missen hebben, dan kunnen wij even goed den winkel sluiten en bij de pakken gaan zitten.

Hervorming der partij beteekent vooral redding der partij, en de partij's alleen te redden door niet te verdeelen, doch allen te verenigen tot den laatste man.

Tenzij wij meer verstand willen hebben dan de vroegere leiders, die ons altijd de gedachten hebben voorgoehouden, die wij nog even krachtiglyk verdedigden als toen zij ons aangeleerd werden.

Een sprekende vergelijking.

Waar gaan we 't overigens zoeken? In de toekomst dus eene vast aangesloten Belgische socialistische partij, eene vast aangesloten Belgische liberale partij, eene vast aangesloten Belgische Rexistische

partij; en daarnaast twee afzonderlijke Katholieke groepen, met grof garen saanen gewaad in een bestuursorganism, dat titteraard zonder invloed en zonder gezag zal zijn en niet in staat zijne voorschriften te doen naleven.

Als we daarom te Meche en moesten bijeenkomen hadden wij even goed kunnen thuis blijven.

TAXANDER.

De Vrede van Tongeren 26 April 1640

Omstandigheden.

Er waren groote moeilijkheden oprezen in het prinsbisdom. Men was in de laatste periode van den dertig jarigen oorlog, en ofschoon onzijdig, had het prinsbisdom er van te lijden. Op 20 Mei 1635 overvallen de Franchen de Spanjaarden te Avin in Haspengouw aan de Mebaigne; in 1637 namen zij de Luikse vesting Coney in, en haar verdedigingswerken werden geslecht. Het volgend jaar, 1638, vernam men te Luik dat de troepen van Pieterlojmi door den Condroz zouden trekken en de Staten van Luik zouden onmiddellijk afgevaardigde, ze bekwamen een telfte naar niettegenstaande dit papieren vodje, narkten die truppen zich meester van de Luik, he steden Fosses, Thuin, Chatelet, Couvin (1639) en leefden ten koste van de inwoners. (1) De militair van de Luikse steden en van het platteland werden opgeroepen om de invallers te verdriven, maar varen te zwak om iets uit te richten. Toch wegerde men de hulp door den Franchen koning aangeboden, ten einde de neutraliteit niet prijs te geven. (2)

Men zou kunnen denken dat het gevaar de eendracht in het binnenland bevakte. Ge zijt er wel mede! Er zijn oopenblikken, waarop men naar geen reden luistert, alle bezaaf van werkelijkheid verliest. Zoo was het toen ter tijd in de Cité van Luik en elders.

Op 16 April 1637 werd de populaire burgermeester van Luik, Laruelle vermord en dit gaf aanleiding tot een langen aansloop van onlusten en tot verdeeldheid tusschen den prinsbisschop en de weilige Cité van Luik. Men kan zulks breed uiteengezet vinden in de werken van geschiedenis als de reeds vermelde. (3) Het was voorwaar een dreuveige tijd, zoals uit een paar voorbeelden zal blijken: De ongeschoelde Carpelieten waren verplicht de bisschopsstad Luik te verlaten en bekwamen eerst na den Vrede van Tongeren op 29 Aug. 1640 toelating om terug te keeren; het vermoorden, zonder vorm van proces, van den schepene Theodoor van Fleron, van advocaat Marchand en veel anderen waren feiten die met den moord van Laruelle in verband stonden. Men zou zich in het huidige Spanje geplaatst waken. (4)

Onderhandelingen onmisbaar.

Dat men in zulken tijd toch nog discussie over het theoretisch recht dat de een of andere partij toestaat, in plaats van eerst en vooral te denken aan de kwestie van zelfbehoud, moet onze tijdgenooten niet verwonderen. Men was o.m. zeer verdeeld over de kwestie van de interpretatie van artikel 5 van den Vrede van Tongeren van 1403. De prinsbisschop drukt op zijn recht van troepenverwerving; de raad der Cité antwoordt (15 Januari 1640): « Indien de heeren van twee standen hebben gemeend den Vrede van Tongeren te volgen, nopens het eerste gedeelte rakende een offensieven oorlog die dient ondernomen te worden, het recht der Cité is gevestigd in het tweede gedeelte van gezegd artikel, waardoor het defensief haar onzijdiglyk toegekend en voorbehouden wordt... » (5)

Onderhandelingen waren dus onmisbaar. De inleiding tot den Vrede van Tongeren van 1640 zegt het in de volgende bewoordingen:

Inleiding van de Vrede van Tongeren.

« Ferdinand, door de gratie van God, prins en bisschop van Luik, enz. aan al degenen die deze (brieven) zullen zien of hooren lezen, heil.

Wij doen kond dat wij, voor het grooter goed van den vrede en beter bestuur, gesceemd hebben acht personen, te weten:

Van onzentwege, bovengezegden, prins en bisschop, de eerzamen, edelen, zeergeleefden en vertrouwden, Hubert van Nuetendael, abt van St-Truiden, Dennis van Pottiers, Baron de Peltre, Jean-Baptiste de Willems, verneure van ons hertogdom van Bouillon, Emile d'Oultremont, heer van Lamine, Antoine van Hautepenne, heer van Barvaux, enz.;

En van onzentwege de generaliteit van de gezegde Cité: de eerzame en edele heer Ernest de Mich, apostolisch protonotarius, neken van St-Paul te Luik; Pieter Bex, heer van Freloux, reeds meermalen burge-

meester van deze gezegde Cité, Charles de Méan, beslissend commissaris van zijn Uitmuntende Hoogheid in zijn stad van Maasricht, raad-her van Zijn Hoogheid in zijn gewone raad, en van de gezegde Cité; Rudolf Grandjean, recht-geleerde, en Mathieu Hustin en Ferdinand Beckman, respectievelijk secretaris van zijn Uitmuntende Hoogheid en groot-terrier van de Cité van Luik, die er notule en protocol van gehouden hebben;

Ten einde zich te ontmoeten in de Stad Tongeren, om te beraad-lagen en op te lossen, mitte omze welvleendheid zekere voorgestelde punten.

Over welke punten en artikelen zij t' akkoord geworden zijnde, hebben zij ons hun verslag over hun werk in den volgenden vorm en wijze overzemaakt:

De afgevaardigden van zijn Uitmuntende Hoogheid (den prinsbisschop) en van de Cité van Luik, verzader in de stad Tongeren ten einde door deze conferentie, de middelen te vinden, om een einde te stellen aan de verwarringen, onlusten en wan-eedelijkheden uit het verleden, en te geraken tot een volmaakte eendracht, tot welk zij, met en openbare kalme, inbejegert het instandhouden van den Roomsch-katholiek, apostolischen en eelienst, den eerbied, de geoorzaamheid en de getrouwheid verchuldigd aan het heilig keizerrijk en aan Zijn Uitmuntende Hoogheid (den prinsbisschop), zijn gezac, de regalia, zijn rechten en die van zijn Kerk, de rechten, vrijheden, privilegien, gesloten vrede's en de onzijdigheid van de Cité en van het Land (van Luik);

Zij hebben passend gevonden de volgende artikelen naar te schrijven, onder voorbehoud van intemming hunner hoofden, en om aan dezen te worden onderworpen... (6)

Eenige bepalingen van den Vrede van Tongeren.

Wij kunnen er niet aan denken al de artikelen van den Vrede over te schrijven. We bepalen ons tot een paar punten, die pasterd blijken opgesteld voor de woelige periode van binne-laudsche en buitelaudsche staatkunde die we thans doormaken. Deze artikelen luiden:

- (Art. 2). Dat de volkomen vrijheid van handel te land en te water, zonder eenig lelet of hinderpaal zij, zooals van oudsher (gewoonte) was.
- (Art. 3). Dat alle daden van vijandelijkheid, alsook alle geweldadeden van beide zijden zullen ophouden.
- (Art. 4). Dat het gerecht, gelijk in het verleden, zijn gang hebbe, opdat iedereen zou behandeld worden overeenkomstig de wetten, statuten, gevefen vrede's, de privilegien en goede gebruiken; tot welk einde de nodige edicten en mandementen zullen afgekondigd worden...
- (Art. 5). Dat men wencht dat deze Staat, — blijvende onder de bescherming, getrouwheid en geoorzaamheid, verschuldigd aan het heilig keizerrijk, met verplichting tot oorlogsbijdrage tegen den Turk, zooals van oud-her, — niet zal moeten onderworpen zijn, noch zal moeten tusschenkomen in eenige verplichting of bijdrage, jegens de naburige prin en Staten, jegens een vereniging of verbond, welk het ook zij, overeenkomstig de verklaring der Staten waarvan de inhoud hier volgt... (7)

Een voorafgaande verklaring van onzijdigheid.

De hier bedoelde vergadering der Staten van het land van Luik werd op 13 April 1640 te St-Truiden gehouden, en daar het hier een verklaring van neutraliteit of onzijdigheid geldt, vertalen we ook de verklaring waarheen hier verwezen wordt.

« Wij, de drie Staten van het Land van Luik en het graafschap van Loon;

Daar het klaarblijkend is, dat het behoud van dit land, gelegen op de uiterste grenzen van het keizerrijk en aan alle zijden op de grenzen van machtige naburen, alleen afhangt van een ware en volmaakte onzijdigheid ten opzichte van alle naburige prinzen, potentien en Staten;

Zoo is het, dat wij eenparig verklaard, beloofd, beloten en vastgesteld hebben; dat wij ook bij deze, verklaren, beloven, besluiten en vaststellen te zullen in acht nemen en in stand houden een volmaakte, geheel en oprechte onzijdigheid jegens alle prinzen, potentien, staten, verenigingen of verbonden, welke zij ook mogen wezen, zonder eenige verplichting of bijdrage jegens hen, tenzij dat wij b'lijven onder de bescherming, getrouwheid en geoorzaamheid aan het heilig keizerrijk verschuldigd. Wij smeeken Zijn Uitmuntende Hoogheid (den Prinsbisschop) zeer nederig deze, onze tegenwoordige verklaring voor het welzijn en de rust van het land te sanctioneren... (8)

Besluit.

En het uitwerksel van deze neutraliteitsverklaring die niet anders kan dan goedgekeurd worden? Ze rekte het voortbestaan van het Prinsbisdom Luik. Maar ze kon dit niet tezen vreemde invallen noch tegen de oorlogsrampen behoeden. Men zag

het wel, 37 jaar later (1677), wanneer Tongeren, in het hart van het Land, ondanks de statutaire en feitelijke neutraliteit van het Prinsbisdom, moedwillig aan de vlammen werd prijsgegeven. Maar de Vrede van Tongeren van 1640 blijft niettemin een ernstige gebeurtenis, een mijlpaal in het wijde veld der geschiedenis en diende wel herinnerd te worden. Zou, in 1940, de herdenking niet gevierd worden?

- (1) Bouille, Hist. de la Ville et du Pays de Liege, T. III, p. 215. Paris, Hist. du dioc. et de la princip. de Liege au XVIIe siècle, t. I, p. 161 Liege 1877.
- (2) Daris, ibid., p. 162.
- (3) Daris, p. 141.
- (4) Bouille, III, p. 235.
- (5) Daris, p. 182.
- (6) L. Polain et St. Bormans, Recueil des Ordonna-cas de la Principauté de Liege, 2e série (1507-1634), t. III, p. 131 Brux., Gobbaerts, 1872.
- (7) Ibid., p. 132.
- (8) Ibid.

Hitler en de Matigheid

Wat men niet vertelt.

De daadbladen staan vol met berichten over de werkzaamheid van Hitler, nu vol bij en misschien dikwijler nog vol kritieken. Een zaak is zeker: Dat de leuder van het Duitse volk een verbazende werkefficientie aan den dag legt. Men zou dus wel wenschen iets over zijn levenswijze te vernemen. We vi den desaan-gaande enige betere sante ophelderingen in een voordracht van Prof. Dr. med. I. Gonsler van Berlijn, over « de Betekenis en Oplossing van de Alcoholische in het Duitse Rijk ». Deze reid werd op 21 Mei 1936 te Nurenberg uitgesproken, bij gelegenheid van het veertiest der Duitse Volkselbeweging en werd reevert als brochure uitgegeven (1).

Wij lezen daarin op blz. 14-15:

Verklaring van Hitler.

« En de Fuehrer zelf: Hij is volkomen enthousien. Deze leven wijze welke mede de verklaring levert voor zijn bijna onbegrijpelijke bevoegdheid tot werken, is geen teval, maar wel overlegd, is geen grif of tocht tot afzondering, maar oit tocht tot de hoogte en verheven in onzakelijkheid door een stil maar diepheidig protest te werken tegen de gevaren die het alcoholis-miek daanstelt voor de volk-klassen, de schadelijke overbeperkte inkomten, over min-gewoone walghegelegenheid, enz. te schikken. De Fuehrer wil geen drukking uitoefenen, ook niet op degenen die hem omringen. Hij wijkt zulks niet alle dubbelzinnig en beslistheid af. Maar — deze kwestie dient als opvoeding taak er stig opgenomen te worden. In dezen zin heeft de Fuehrer zich tijdens dit jaar herhaaldelijk uitgesproken, — onlangs nog tweemaal op den Paterdag van Nurenberg in 1935 — voor het H.L. en voor het Arbeidsfront. Voor het H.L.:

« Er waren tijden, — zij schijnen tot het verze verleden te behooren en komen nog bijna onverstaanbaar voor — toen het jergal van een Duitsch jergelgelyk was de zogenamde tier-en drinksmeltige knaap, leden zich wij met vreemde niet met den heer en drinkkrachtigen, maar der weerkrachtigen, den harden jongen man. Want het komt er niet op aan hoeveel pazen hier bij draken kan, maar hoeveel kilometer hij kan verdragen; niet hoeveel nachten hij kan rondzweven, maar hoeveel kilometer hij kan marcheren. Wij zien thans niet meer in den biomakker van voorheen het ideaal van het Duitse volk maar in mannen en meisjes die kerkgezond zijn, die sterk zijn... »

Ladendorff, de Oorlogsfuehrer.

Ladendorff, de leuder der groote offensieven tijdens den oorlog heeft met nadruk gewezen op de verleding die de alcohol en bijzonder de wijn op zijn troepen gehad hebben. Hij is er niet ver van af de oorzaak van het mislukke van het Maart-offensief van 1918 aan het vinden van een grooten voorraad Franchen wijn toe te schrijven. Hij verklaarde samelijk:

« Hadden wij den alcohol niet gevonden dan waren wij bij het Maart-offensief verder gekomen. Gij legt den vin-er terecht op een smartelijke woude » (2)

« En tegevolge van de discussie waartoe dit schrijven aanleiding gaf schreef hij op 7 Mei 1925:

« Het ware vriendstelijk steeds weer op het baede van den alcohol, voor het ras te wijzen. Ongelukkiglyk ontbreekt een vast aangesloten kring van propagandisten. De afzonderlijke persoon dringt niet door. Het moet steeds opnieuw hetzelfde aan ons volk zeggen; anders gaat het aan. Het cere oor in en aan het andere uit.

Waarom worden al deze kwesties niet op de onversteiten behandeld en voorgedragen? Het is toch het voornamte wat we hebben, en hier is toch geen kwestie van partij.

Waar zijn de uitverkoren leiders der jeugd? » (3)

Zoo spreken die leiders van het Duitse volk, dat in zijn geheel niet zoo zeer aan drinkverruk verslaafd is als het Belgische, denik eens dat de Duitser per hoofd 57 liter bier (4) drinkt en de Belg er 185 verbruikt (5) of meer dan driemaal zoveel!

Men kan op dit terrein veel nuttig werk verrichten in huis, in school, in de sociale groeperingen.

G. S.

Opvoeding

SAEMWERKING VAN HUIS EN SCHOOL.

Een nieuw schooljaar.

Onders gelenkt dat het schooljaar ook voor u begint. Een nieuw opvoedingsoffensief ten bate van Uw kinderen is aan den gang. Indien U niet zorgvuldig medewerkt en steunt, zou 't grootevonds verijdeld worden.

Toon dus de grootste belangstelling voor d'ez wat het college- of kostschoolleven van Uw kinderen aanzaat. Weet wie hun halsleenaar is; welke opvoeder hun grootste vertrouwen geniet. De namen van hun makkers mogen U niet onbekend oeven; evenmin wat ze waard zijn.

Toezicht op mededeelingen der school.

Hecht het grootste gewicht aan het wekelijksch verslag, en aan den uit lag van de prijkelamp. Wanneer het b'letting; ter ondertekening wordt voorgelegd, gebaar het nog la ger en na-machtiger te bestudeeren den u werkelijk doet; stel goed overwogen vragen. Aanvaard geen veront-buldigen. Weet door gepaste sanctie Uw prijzende of afkeurende woorden, tot oorden te maken.

In het bijzin van Uw kinderen mag U nooit kleen-otend spreken over de leeraars, al waren ze nog in hun ongeijk.

Geen uitzonderingen vragen.

Vermijd ook alle slag van uitzonderingen te vragen op het college-reglement. Anders verijdelt U niet alleen de inwerking van het geacht op Uw kind, maar helpt op den koop toe nog de algemeene tucht breken. Want « Die mocht wel » is een veelvuldig uitnuzwendig slagwoord. Het a leke-reglement 4 weze voor U minstens zo heilig als het voor Uw student moet zijn.

Spaarzaamheid en orde.

Contr-leer becheiden de bestemming van het zakgeld Uw kinderen, en vooral men heb niet aan veel. Leer hen van jon-af de ware spaarzaamheid. Waak overbiddelijk op de lui werken en lessen van Uw externen. Houd de hand aan een vaste kasorde, en zorg dat de kinderen hun studie stipt beginnen. Veschaf hun daarvoor de gepaste plaats of tentenisse de behoortlyke omgeving van 't lte. Leer hun ook bidden voor en na het werk; thuis maakt dit nog meer indruk dan op school.

Toezicht op lessen en huiswerk.

Houd het nodige toezicht, vooral over de leesteken, of er voldende zorg aan schrijfwerk en les werd besteed. De hulp, die ze misten al te gauw verschenen, moet uiterlyk worden verstrekt, en mag geen aanleiding geven tot luiheid en onzelfstandigheid.

Laat, met andere woorden, aan Uw kinderen voelen dat het schoolreglement thuis voorloopt; dan zal het zijn volle opvoedingswaarde krijgen en wederkerlyk een nieuwe steun worden van Uw ouderlyk gezag.

Zoo wordt dit nieuwe schooljaar een zalig jaar.

Dat wenscht U en Uw studenten toe
 Uw dienstwillige dienaar in X^o Rege
 St. P. DE CLIPPELE, S.J.

Leest en verspreid
“DE POSTRIJDER”
 het oudste weekblad van Limburg

- (1) I. Gonsler, Die Bedeutung und Lösung der Alkoholfrage im Dritten Reich, pp. 14-15. Berlin-Dahlem, Auf der Wacht, 1936.
- (2) Prof. H. Schmidt, Warum haben wir den Krieg verloren, 2e Aufl. p. 45. Hamburg, Neuland-Verlag, 1925.
- (3) Ibid., p. 8.
- (4) Forschungen zur Alkoholfrage, 1935, p. 194.
- (5) Die Alkoholfrage, 1936, p. 164. Vargl, De Blaue Veen, nr. 6.